

ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА КОНДИТЕРСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В РАМКАХ АНАЛІЗУ ЙОГО ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ

©2021 РОГАНОВА Г. О., ЯРИНА В. В.

УДК 336.6
JEL: D24; G32; L66; L83

Роганова Г. О., Ярина В. В. Визначення фінансової стратегії підприємства кондитерської промисловості в рамках аналізу його фінансової стійкості

Метою статті є застосування матриці Франшона та Романа на підприємстві харчової промисловості в рамках комплексного аналізу його фінансової стійкості та рівноваги. Аналізуючи та систематизуючи наукові праці багатьох вчених, було розглянуто еволюцію підходів до фінансової стратегії підприємства та з'ясовано, що побудова саме матриці стратегій Франшона та Романа дає можливість вчасно реагувати на необхідність зміни фінансової стратегії залежно від зміни умов його діяльності. У дослідженні для досягнення мети було вирішено такі завдання: визначення алгоритму розрахунку фінансових показників матриці; їх розрахунок за останні п'ять років діяльності досліджуваного підприємства; на їх основі – визначення типу фінансової стратегії; визначення факторів впливу на фінансові стратегії; розробка заходів щодо покращення фінансового стану за рахунок зміни фінансової стратегії. Об'єктом дослідження виступає ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика». Матричний аналіз діяльності підприємства за 2015–2019 рр. дозволив визначити подальшу траєкторію його розвитку. Показники господарської діяльності підприємства привели до зростання фінансового потенціалу, але водночас є очевидним обмеження поточної стратегії розвитку. Одержані результати щодо визначення фінансової стратегії підтверджуються попередньо проведеним аналізом фінансового стану. Застосування матриці стратегій дає можливість підприємству своєчасно приймати правильні рішення щодо комплексного використання всіх фінансових ресурсів, спрямованих на досягнення поточних і стратегічних цілей. Перспективи подальших досліджень полягають у визначенні впливу якості управління грошовими потоками підприємства на його ліквідність і платоспроможність.

Ключові слова: фінансова стійкість, фінансова рівновага, фінансова стратегія, матриця фінансових стратегій, фінансові результати, матричний аналіз, харчова промисловість.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-2-286-292>

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 17.

Роганова Ганна Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, Національний університет харчових технологій (вул. Володимирська, 68, Київ, 01033, Україна)

E-mail: hanna.rohanova@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3758-9675>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56157870300>

Ярина Валентина Валеріївна – магістрант, Національний університет харчових технологій (вул. Володимирська, 68, Київ, 01033, Україна)

E-mail: lavaalentinaa@gmail.com

UDC 336.6
JEL: D24; G32; L66; L83

Rohanova H. O., Yaryna V. V. Determining the Financial Strategy of the Confectionery Industry Enterprise When Analyzing Its Financial Sustainability

The article is aimed at applying the Franchon and Romane matrix at the food industry enterprise within the terms of a comprehensive analysis of the enterprise's financial sustainability and equilibrium. Analyzing and systematizing the scientific works of many scholars, the evolution of approaches to the financial strategy of enterprise was considered and it was specified that the construction of the matrix of strategies according to Franchon and Romane makes it possible to respond timely to the need to change the financial strategy depending on the change in the conditions of its activities. To achieve the goal, the research had to solve the following tasks: determining the algorithm for calculating the financial indicators of the matrix; their calculation for the last five years of activities of the researched enterprise; determining on their basis the type of financial strategy; determination of factors influencing financial strategies; development of measures to improve the financial condition by changing the financial strategy. The object of research is PJSC «Vinnytsia confectionery factory». The matrix analysis of the company's activities for 2015–2019 allowed to determine the further trajectory of the enterprise's development. The indicators of economic activity of the enterprise led to an increase in financial potential, but at the same time there is an obvious limitation of the current development strategy. The obtained results as to determining the financial strategy are justified by a preliminary analysis of the financial condition. The application of the strategy matrix enables the enterprise to make the right decisions on the complex use of all financial resources aimed at achieving both the current and the strategic goals in a timely manner. Prospects for further research are to determine the impact of the quality of the company's cash flow management on its liquidity and solvency.

Keywords: financial sustainability, financial equilibrium, financial strategy, matrix of financial strategies, financial results, matrix analysis, food industry.

Fig.: 2. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 17.

Rohanova Hanna O. – PhD (Economics), Associate Professor, Department of Finance, National University of Food Technologies (68 Volodymyrska Str., Kyiv, 01033, Ukraine)

E-mail: hanna.rohanova@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3758-9675>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56157870300>

Yaryna Valentyna V. – Graduate Student, National University of Food Technologies (68 Volodymyrska Str., Kyiv, 01033, Ukraine)

E-mail: lavaalentinaa@gmail.com

Вибір ефективної стратегії розвитку неможливий без ґрунтовного аналізу фінансових результатів діяльності у співвідношенні до операційних результатів. Підтримання балансу між потенціалом зростання та обсягом доступних ресурсів є необхідною умовою для сталого розвитку [1]. Тому правильно обрана фінансова стратегія дозволяє підприємству ефективно управляти фінансово-господарськими результатами діяльності та створювати конкурентні переваги.

Стратегія розвитку підприємства вимагає значних довгострокових вкладень, що за відсутності фінансової стійкості підприємства неможливо. У сучасних кризових умовах від фінансової стійкості залежить рівень платоспроможності підприємства. Формування стратегії забезпечення фінансової стійкості підприємства спрямоване на вдосконалення довгострокового управління капіталом [2, с. 120].

Фінансова стратегія знаходиться на нижньому ступені ієрархії стратегій підприємства та безпосередньо визначається корпоративною та конкурентною стратегіями. Разом із іншими функціональними стратегіями фінансова стратегія визначає шляхи досягнення конкретних цілей організації, що стоять перед її окремими підрозділами та службами і спрямована на конкретний об'єкт – фінанси підприємства [3]. Розроблення фінансової стратегії забезпечення фінансової стійкості підприємства необхідно пов'язувати з формуванням стратегічних фінансових цілей, урахувавши загрози втрати фінансової стійкості підприємства [2, с. 120].

Фінансова стратегія є невід'ємною складовою генеральної стратегії. Під фінансовою стратегією Воронкова Т. Є. [3] розуміє формування системи довгострокових цілей фінансово-господарської діяльності та вибір найефективніших шляхів їх досягнення, зважаючи на тенденції розвитку фінансового ринку. Таке визначення доповнює пропозицію Бланка І. О. [4] визначати фінансову стратегію як «сформовану систему довгострокових цілей фінансової діяльності підприємства та найбільш ефективних шляхів їх досягнення, які визначаються фінансовою ідеологією». Згідно з Бендером Р. та Уордом К. (Bender R., Ward K.) [5] фінансова стратегія складається із залучення коштів, необхідних підприємству, включаючи рішення про реінвестування або будь-який подальший розподіл утворених коштів. Чуняк О. В. [6] визначає фінансову стратегію як еластичну багатофакторну модель перспективного фінансового розвитку підприємства, яка орієнтована на реалізацію його загальної стратегії у сфері формування та використання фінансово-ресурсного потенціалу підприємства та містить визначені довгострокові фінансові цілі, технології (інструменти досягнення), ресурси та систему управління, яка забезпечує її дієздатність і адаптацію до зміни умов господарювання.

Існують різноманітні підходи до формування фінансової стратегії, але здебільшого вони зосереджені на окремих аспектах фінансової діяльності суб'єктів господарювання. Відсутність єдиного системного підходу зумовлює широку варіативність трактувань дефініції «фінансова стратегія» та неможливість аналізу її використання на різних підприємствах [7]. Для розроблення фінансової стратегії підприємства використовуються спеціальні методи [2, с. 120]. Саме матриця фінансових стратегій Ж. Франсона та І. Романе (Franchon G., Romanet Y.) дозволяє на основі аналізу результатів фінансової та господарської діяльності фірми визначити передумови для сталої стратегії розвитку [8, р. 206]. Формування фінансової стратегії на основі матричного підходу є важливим складником успішного функціонування підприємства для забезпечення високого рівня конкурентоспроможності, платоспроможності та фінансової стійкості [2, с. 120].

У сучасній науковій літературі апробацію матриці Франсона та Романе здійснювала достатня кількість науковців для різних галузей підприємництва. Так, матричний аналіз авіаційної компанії діяльності, здійснений Грінченком Ю. А., [9], дозволив автору визначити баланс результатів фінансової та господарської діяльності підприємства на період 2015–2018 рр. і траєкторію його розвитку. Забаріною К. Ф. і Нечаєвою І. А. [10] було визначено стратегічний фінансовий стан металургійного підприємства за допомогою зазначеної матриці та запропоновано рекомендації з його покращення. Дорофєєв М. А. [11] здійснив тестування функціональних можливостей матриці на прикладі функціонуючої компанії та виявив її переваги та недоліки. У роботі [12] авторами Dell'Atti S., Labini S. і Nyenno I. було доведено, що матрицю Франсона та Романе можна використовувати на страховому ринку для виявлення початкової ринкової позиції (розрахованої як потенціал фінансового розвитку, розподілений через структуру фондів капіталу, доступних для страхування та фінансової діяльності) та можливих стратегій розвитку в майбутньому. Апробацію матриці Франсона та Романе для компанії виїзного медичного туризму містить публікація [13] Бороненкової С. А. і Танаєвої С. А., де було з'ясовано, що відсутність урахування специфіки діяльності призводить до зниження достовірності й інформативності одержаних результатів. Доповнення матриці фінансової стратегії Франсона та Романе матрицею стадій фінансового розвитку, розробленою на основі трифакторної моделі Дюпон, здійснено Завідною Л. Д. у роботі [14]. За результатами дослідження було побудовано комбіновану матрицю фінансової стратегії розвитку підприємства готельного господарства, яка, за ствердженням автора, дозволяє комплексно оцінити фінансову стійкість суб'єкта господарювання та визначити глибину фінансової кризи, враховувати цілі функціонування та результати

діяльності за такими параметрами, як ліквідність, фінансова стійкість і рентабельність.

Таким чином, побудова матриці Франсона та Романе дає змогу вирішити проблему реалізації фінансової стратегії в динаміці, що уможливило зміну фінансової стратегії відповідно до зміни параметрів функціонування підприємства [15, с. 57].

Метою статті є застосування матриці Франсона та Романе для підприємства харчової промисловості в рамках комплексного аналізу його фінансової стійкості та рівноваги.

Для досягнення поставленої мети було поставлено та вирішено такі завдання:

- ✦ визначення алгоритму розрахунку фінансових показників матриці;
- ✦ безпосередній їх розрахунок за останні п'ять років діяльності підприємства;
- ✦ на їх основі визначення типу фінансових стратегій;
- ✦ визначення факторів впливу на фінансові стратегії;
- ✦ розробка заходів щодо покращення фінансового стану за рахунок зміни фінансової стратегії.

Ураховуючи життєвий цикл підприємств, стратегія фінансової стійкості та методика її реалізації повинна бути такою, щоб підприємство могло в кожній точці зрілості мати нову стадію зародження конкурентних переваг. Тому в даний час для розробки фінансової стратегії підприємства використовуються спеціальні методики [16]. Апробацію матриці фінансових стратегій Франсона та Романе нами була здійснено на основі даних фінансової звітності даних ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» за період 2015–2019 рр. [17].

Матриця фінансових стратегій Франсона та Романе передбачає розрахунок трьох показників: результат господарської діяльності (РГД), результат фінансової діяльності (РФД), результат фінансово-господарської діяльності (РФГД). Після розрахунку таких показників складається матриця фінансових стратегій підприємства, в якій по горизонталі відкладаються значення РФД, по вертикалі – РГД. Таким чином, матриця складається з 9 квадрантів, кожен з яких характеризує ту чи іншу фінансову стратегію підприємства (рис. 1): над діагоналлю (зона успіхів) – зона позитивних значень аналітичних показників; під діагоналлю (зона дефіцитів) – зона негативних значень аналітичних показників; по горизонталі РФД пов'язаний зі зростанням залучення ресурсів підприємством; по вертикалі РГД пов'язаний із реалізацією інвестиційного проекту [15, с. 57].

Результат господарської діяльності (РГД) – вільні грошові кошти, які утворюються на підприємстві в результаті поточної та інвестиційної діяльності. Результат фінансової діяльності (РФД) – показник, що характеризує ставлення керівництва підприємства до політики запозичення [9, с. 198]. Вихідні дані для розрахунку РГД і РФД для ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» наведено в табл. 1.

Результати розрахунків, наведені в табл. 2, свідчать про те, що підприємство протягом усього аналізованого періоду, крім 2017 р., було успішним у своїй господарській діяльності, про що говорить позитивне значення РГД. Протягом 2015–2016 рр. і 2018–2019 рр. значення даного показника мало позитивне значення.

РФД хоч і показує позитивну динаміку протягом періоду, проте, навпаки, має від'ємне значення. Проведення поглибленого аналізу фінансової ситуації на підприємстві можливе тільки після побудови матриці стратегій і визначення місця розташування підприємства в матриці за аналізований період (рис. 2).

	РФД << 0 гальмування	РФД ≈ 0 оптимізація	РФД >> 0 розвиток
РГД >> 0 уповільнене зростання	Квадрант 1 «Батько сімейства»	Квадрант 4 «Рантьє»	Квадрант 6 «Материнське товариство»
РГД ≈ 0 оптимальне зростання	Квадрант 7 «Епізодичний дефіцит»	Квадрант 2 «Стійка рівновага»	Квадрант 5 «Атака»
РГД << 0 форсоване зростання	Квадрант 9 «Криза»	Квадрант 8 «Дилема»	Квадрант 3 «Нестійка рівновага»

Рис. 1. Матриця фінансових стратегій Франсона та Романе

Джерело: побудовано на основі узагальнення [8–10; 15].

Вихідні дані для розрахунку РГД і РФД досліджуваного підприємства

Показник	Значення по роках, тис. грн				
	2015	2016	2017	2018	2019
Вартість виробленого продукту	674215	681225	750945	913541	1199496
Матеріальні витрати	35986	38318	57777	187018	211978
Витрати на оплату праці	142639	156379	229562	242925	322232
Відрахування на соціальні заходи	51144	55803	55390	51428	68089
Зміна фінансово-експлуатаційних потреб	422615	524932	-334895	265100	-106070
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	123672	65593	-483760	234226	105534

Джерело: складено на основі фінансової звітності ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» [17].

Таблиця 2

Показники РГД і РФД для ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика»

Показник, тис. грн	Рік				
	2015	2016	2017	2018	2019
РГД	990733	1021250	-410439	931496	596661
РФД	-955757	-306879	-1506805	-262347	-105701
РГФД	34976	714371	-1917244	669149	490960
Квадрант	1	1	9	1	1

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» [17].

	РФД << 0	РФД ≈ 0	РФД >> 0
РГД >> 0	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;">2015 ↓</div> <div style="text-align: center;">2019 ↑</div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;">2016 ↑</div> <div style="text-align: center;">2018 ↓</div> </div> <p style="text-align: center;">1</p>	4	6
РГД ≈ 0	7	2	5
РГД << 0	9	8	3

Рис. 2. Матриця стратегії забезпечення фінансової стійкості ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика»

Джерело: побудовано на основі фінансової звітності ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» [17].

Перший квадрант матриці стратегій забезпечення фінансової стійкості підприємства на рис. 2 носить назву «Батько сімейства» (2015–2016 рр., 2018–2019 рр.): темпи зростання обороту нижче за можливих, існує резерв невикористаних можливостей. Можливий перехід у квадранти 4, 2 і 7.

У 2016 р. підприємство залишилося в 1-му квадранті, де темпи зростання обороту нижче потенційно можливих, оскільки не всі внутрішні ресурси було задіяно, як і роком раніше. Причому значення РФД збільшилося на 648 млн грн зі значення даного показ-

ника на рівні 956 млн грн у 2015 р. Водночас РГД зріс у 2016 р. порівняно з 2015 р. на 30 млн грн. Основним чинником даного зростання стало збільшення виручки підприємства на 7 млн грн.

Значення зміни фінансово-експлуатаційних потреб у 2016 р. порівняно з 2015 р. збільшилося внаслідок зменшення обсягу кредиторської заборгованості постачальникам. У 2017 р. підприємство перемістилося в 9-й квадрант у зв'язку зі значним зниженням РГФД. Цей квадрант із зони дефіцитів матриці – зони від'ємних значень фінансово-господарських показни-

ків. Тут характерними є низькі показники прибутковості, недостатній обсяг інвестицій, дефіцит оборотних активів підприємства.

За результатами діяльності у 2018–2019 рр. підприємство перемістилося знову в 1-й квадрант з характерним помірним розвитком порівняно з результатами діяльності 2017 р., що дає можливість нарощувати та підтримувати темпи зростання за рахунок власних ресурсів.

Отже, з позиції забезпечення фінансового розвитку підприємства найбільш бажаним є перехід у квадрант 4, який характеризується зростанням обсягів виробництва та реалізації продукції.

Така матрична методика дозволяє оцінити фінансовий стан та обраний підприємством напрям стратегічного фінансового планування. Побудова матриці допомагає оцінити фінансову стратегію підприємства та визначити напрям дій щодо її зміни, дає можливість керівникам приймати ефективні рішення щодо використання всіх наявних фінансових ресурсів, спрямованих на досягнення довгострокових цілей [15, с. 57].

Використання матриці фінансових стратегій Франсона та Романа дозволяє підприємству приймати правильні рішення щодо комплексного використання всіх фінансових ресурсів, спрямованих на досягнення цілей фінансової стратегії. У межах запропонованої матриці можна розглядати проблему співвідношення цілей і ресурсів розвитку підприємства в динаміці, надаючи можливість формулювати фінансову стратегію, пріоритетні сфери розвитку, що забезпечують її реалізацію та модифікують фінансову стратегію в результаті зміни важливих параметрів функціонування підприємства [16].

Виходячи з вищенаведеного в перспективі ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» слід рекомендувати стратегію поступового розвитку, яка передбачає поступове збільшення обсягів виробництва та реалізації кондитерської продукції, збільшення рентабельності та покращення його основних фінансових і техніко-економічних показників, забезпечення стійкого фінансового стану.

ВИСНОВКИ

Здійснений аналіз за допомогою матриці Ж. Франсона та І. Романа допомагає оцінити фінансову стратегію підприємства та визначити напрямки дій її зміни. Саме її застосування дає можливість підприємству своєчасно приймати правильні рішення щодо комплексного використання всіх фінансових ресурсів, спрямованих на досягнення поточних і стратегічних цілей.

З метою поліпшення фінансового стану ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика» необхідно звернути увагу на показники фінансової стійкості та платоспроможності, рівень зношеності основних засобів, стан управління дебіторською та кредиторською

заборгованістю. Для виходу підприємства із квадранта 1 та переходу в позицію, наприклад, «Стілка рівновага» (квадрант 2) або «Рантьє» (квадрант 4) можна порекомендувати такі заходи:

- ✦ оптимізація складу дебіторів, скорочення обсягів дебіторської заборгованості, використання факторингу;
- ✦ оптимізація джерел фінансування підприємства для подальшого забезпечення поточної платоспроможності;
- ✦ залучення сторонніх інвестицій або кредитних ресурсів, проведення додаткової емісії акцій для розширення операційної діяльності підприємства;
- ✦ зниження собівартості та, як наслідок, підвищення прибутковості підприємства;
- ✦ впровадження гнучкої цінової політики для оптимізації обсягів реалізації продукції;
- ✦ перегляд складу та структури фінансового підрозділу підприємства;
- ✦ впровадження бюджетування для планування прибуткової діяльності.

Перспективи подальших досліджень полягають у визначенні впливу якості управління грошовими потоками підприємства на його платоспроможність. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Calandro Jr. J., Flynn R. On financial strategy. *Business Strategy Series*. 2007. Vol. 8. No. 6. P. 409–417. DOI: <https://doi.org/10.1108/17515630710684628>
2. Семенов А. Г. Формування стратегії забезпечення фінансової стійкості промислового підприємства. *Держава та регіони. Серія «Економіка та підприємництво»*. 2019. № 4. С. 119–125. DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2019-4-21>
3. Воронкова Т. Є. Фінансова стратегія в системі управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2017. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5910>
4. Бланк И. А. Финансовая стратегия предприятия. Киев : Ника-Центр ; Эльга, 2006. 520 с.
5. Bender R., Ward K.. *Corporate Financial Strategy*. London : Routledge, 2002. 320 с. DOI: <https://doi.org/10.4324/9780080490816>
6. Чуняк О. В. Домінантні напрями фінансової стратегії підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2017. № 6. Т. 2. С. 173–177. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/6271/1/17.pdf>
7. Домбровська С. О., Лапіна І. С. Адаптація фінансової стратегії підприємства до сучасних умов в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2017. Вип. 25. Ч. 1. С. 138–141.
8. Franchon G., Romanet Y. *Finance de l'entreprise. Comprendre et maîtriser l'évolution financière de l'entreprise*. Paris, France : CLET, 1985. 246 p.
9. Грінченко Ю. Л. Оцінка стратегій галузевого розвитку методом матричного аналізу. *Ринкова економіка*.

- міка: сучасна теорія і практика управління. 2020. Т. 19. Вип. 2. С. 188–209.
DOI: [https://doi.org/10.18524/2413-9998.2020.2\(45\).201430](https://doi.org/10.18524/2413-9998.2020.2(45).201430)
10. Забаріна К. Ф., Нечаєва І. А. Особливості використання інструментів стратегічного менеджменту з метою комплексної оцінки фінансової діяльності підприємства. *Економічний аналіз*. 2014. Т. 15. № 3. С. 37–43.
 11. Дорофеев М. Л. Особенности применения матрицы финансовых стратегий Франсона и Романа в стратегическом финансовом анализе компании. *Финансы и кредит*. 2009. Т. 15. № 23. С. 51–56.
 12. Dell'Atti S., Labini S. S., Nyenno I. Matrix Forecasting to Investigate the Capital Efficiency of the Insurance Market: Case of Italy. *Journal of Governance and Regulation*. 2020. Vol. 9. Is. 3. P. 72–83.
DOI: <https://doi.org/10.22495/jgrv9i3art5>
 13. Бороненкова С. А., Танаева С. А. Стратегический финансовый анализ компании в сфере выездного медицинского туризма. *Учет. Анализ. Аудит*. 2020. Т. 7. № 1. С. 34–41.
DOI: <https://doi.org/10.26794/2408-9303-2020-7-1-34-41>
 14. Завідна Л. Д. Моделювання фінансової стратегії підприємства готельного господарства. *Проблеми економіки*. 2018. № 2. С. 206–213. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2018-2_0-pages-206_213.pdf
 15. Романишин В. О., Бернацька А. О. Фінансова стратегія та її роль у забезпеченні стійкого розвитку підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 2. С. 54–62.
DOI: [10.32702/2306-6814.2020.2.54](https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.2.54)
 16. Ільїна А. О., Шкода М. С. Оптимізація структури капіталу шляхом формування стратегії забезпечення фінансової стійкості // Актуальні проблеми інноваційного розвитку кластерного підприємництва в Україні : зб. ст. за матеріалами II-ї Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 29 березня 2018 р.). Київ : КНУТД, 2018. С. 256–264. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/9582/1/20180329_Cluster_P256-264.pdf
 17. Річна інформація емітента цінних паперів: ПрАТ «Вінницька кондитерська фабрика». URL: <http://vcf.roshen.com/>
- Chuniak, O. V. "Dominantni napriamy finansovoi stratehii pidpriemstv" [Dominant Directions of the Enterprises' Financial Strategy]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, no. 6, part 2 (2017): 173-177. <http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/6271/1/17.pdf>
- Dell'Atti, S., Labini, S. S., and Nyenno, I. "Matrix Forecasting to Investigate the Capital Efficiency of the Insurance Market: Case of Italy". *Journal of Governance and Regulation*, vol. 9, no. 3 (2020): 72-83.
DOI: <https://doi.org/10.22495/jgrv9i3art5>
- Dombrovska, S. O., and Lapina, I. S. "Adaptatsiia finansovoi stratehii pidpriemstva do suchasnykh umov v Ukraini" [Adaptation of the Enterprise's Financial Strategy to the Modern Terms of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriiia «Ekonomichni nauky»*, vol. 1, no. 25 (2017): 138-141.
- Dorofeyev, M. L. "Osobennosti primeniya matritsy finansovykh strategiy Franshona i Romane v strategicheskome finansovome analize kompanii" [Features of the Application of the Matrix of Financial Strategies Franchon and Romanet in the Strategic Financial Analysis of the Company]. *Finansy i kredit*, vol. 15, no. 23 (2009): 51-56.
- Franchon, G., and Romanet, Y. *Finance de l'entreprise. Comprendre et maitriser l'evolution financiere de l'entreprise*. Paris, France: CLET, 1985.
- Hrinchenko, Yu. L. "Otsinka stratehii haluzevoho rozvytku metodom matrychnoho analizu" [Evaluation of the Strategies for an Industry Development by the Matrix Analysis Method]. *Rynkova ekonomika: suchasna teoriia i praktyka upravlinnia*, vol. 19, no. 2 (2020): 188-209.
DOI: [https://doi.org/10.18524/2413-9998.2020.2\(45\).201430](https://doi.org/10.18524/2413-9998.2020.2(45).201430)
- Illina, A. O., and Shkoda, M. S. "Optimizatsiia struktury kapitalu shliakhom formuvannia stratehii zabezpechennia finansovoi stiikosti" [Optimization of Capital Structure by Forming the Financial Sustainability Strategy]. *Aktualni problemy innovatsiinoho rozvytku klasterneho pidpriemnytstva v Ukraini*. 2018. https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/9582/1/20180329_Cluster_P256-264.pdf
- "Richna informatsiia emitenta tsinnykh paperiv: PrAT «Vinnytska kondyterska fabryka»" [Annual Information of the Issuer of Securities: PJSC "Vinnytsia Confectionery Factory"]. <http://vcf.roshen.com/>
- Romanyshyn, V. O., and Bernatska, A. O. "Finansova stratehiia ta yii rol u zabezpechenni stiikoho rozvytku pidpriemstva" [Financial Strategy and its Role in Ensuring the Sustainable Development of the Enterprise]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 2 (2020): 54-62.
DOI: [10.32702/2306-6814.2020.2.54](https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.2.54)
- Semenov, A. H. "Formuvannia stratehii zabezpechennia finansovoi stiikosti promysloвого pidpriemstva" [Forming the Strategy of Financial Firmness of Industrial Enterprise]. *Derzhava ta rehiony. Seriiia «Ekonomika ta pidpriemnytstvo»*, no. 4 (2019): 119-125.
DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2019-4-21>
- Voronkova, T. Ye. "Finansova stratehiia v systemi upravlinnia pidpriemstvom" [Financial Strategy is in Control System by an Enterprise]. *Efektivna ekonomika*, no. 11 (2017). <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5910>

REFERENCES

- Bender, R., and Ward, K. *Corporate Financial Strategy*. London : Routledge, 2002.
DOI: [doi.org/ 10.4324/9780080490816](https://doi.org/10.4324/9780080490816)
- Blank, I. A. *Finansovaya strategiya predpriyatiya* [The Financial Strategy of the Enterprise]. Kyiv: Nika-Tsentr ; Elga, 2006.
- Boronenkova, S. A., and Tanaeva, S. A. "Strategicheskii finansovyy analiz kompanii v sfere vyeznogo meditsinskogo turizma" [Strategic Financial Analysis of Company in the Sphere of International Medical Tourism]. *Uchet. Analiz. Audit*, vol. 7, no. 1 (2020): 34-41.
DOI: <https://doi.org/10.26794/2408-9303-2020-7-1-34-41>
- Calandro, Jr. J., and Flynn, R. "On financial strategy". *Business Strategy Series*, vol. 8, no. 6 (2007): 409-417.
DOI: <https://doi.org/10.1108/17515630710684628>

Zabarina, K. F., and Nechaieva, I. A. "Osoblyvosti vykorystannia instrumentiv stratehichnoho menedzhmentu z metoiu kompleksnoi otsinky finansovoi diialnosti pidpriemstva" [The Features of Usage of Strategic Management Tools for Complex Assessment of Company's Financial Activities]. *Ekonomichnyi analiz*, vol. 15, no. 3 (2014): 37-43.

Zavidna, L. D. "Modeliuvannia finansovoi stratehii pidpriemstva hotelnoho hospodarstva" [Modeling the Financial Strategy of an Enterprise in the Hotel Industry]. *Problemy ekonomiky*, no. 2 (2018): 206-213. https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2018-2_0-pages-206_213.pdf

УДК 336.221.26
JEL: H21; H22

ФІСКАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ: ДИНАМІЧНИЙ АСПЕКТ

©2021 ЛОБОДА Н. О., ЧАБАНИЮК О. М., СПОДАРИК Т. І.

УДК 336.221.26
JEL: H21; H22

Лобода Н. О., Чабанюк О. М., Сподарик Т. І. Фіскальне навантаження в національній економіці: динамічний аспект

Статтю присвячено особливостям системи оподаткування в Україні. Розкрито значення та структуру податкової системи, які, своєю чергою, визначаються податковою політикою, що є виключним правом держави, яка проводить її самостійно, відповідно до завдань соціально-економічного розвитку. Метою дослідження є висвітлення сутності податкової системи, аналіз теоретико-методологічних аспектів її розвитку, дослідження сучасного стану та визначення основних проблем і перспектив системи оподаткування в Україні, а також розробка пропозицій щодо шляхів її вдосконалення з урахуванням вимог сьогодення у цій сфері відносин. Розглянуто функції та принципи побудови системи оподаткування. Визначено перелік актуальних проблем вітчизняної податкової системи. Розкрито причини та передумови виникнення проблем, з якими стикається податкова система в процесі її функціонування. Виокремлено поняття податку як ключового елемента системи оподаткування, а також податкового надходження, яке є однією зі складових доходів бюджету держави. Зазначено, що проблеми надмірного податкового навантаження та суперечливість податкового законодавства в українських реаліях стоять особливо гостро. Наведено статистичні показники та проведено аналіз податкових і неподаткових надходжень до Зведеного бюджету України в розрізі трьох бюджетних періодів за даними звітності про виконання бюджетів Державної Казначейської служби України; проаналізовано їх динаміку; зроблено відповідні узагальнення, висновки та пропозиції. Обґрунтовано необхідність подальшого розвитку та вдосконалення системи оподаткування, вирішення проблем оптимізації податкових порушень у сучасних нестабільних умовах функціонування вітчизняної економіки. Запропоновано заходи щодо підвищення економічної ефективності податкової системи України та напрямки реформування на сучасному етапі її існування.

Ключові слова: податки, система оподаткування, податкова політика, податкове надходження, функції податку, принципи оподаткування.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-2-292-299>

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 11.

Лобода Наталія Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку, аналізу і контролю, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79001, Україна)

E-mail: loboda.lviv@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3522-8139>

Researcher ID: AAH-6118-2019

Чабанюк Одарка Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку, контролю, аналізу та оподаткування, Львівський торговельно-економічний університет (вул. Туган-Барановського, 10, Львів, 79005, Україна)

E-mail: odarka2010@meta.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0884-3515>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1743457/odarka-chabaniuk/>

Сподарик Тетяна Ігорівна – бакалавр, кафедра обліку, аналізу і контролю, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79001, Україна)

E-mail: tania3740@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3451-1813>

UDC 336.221.26
JEL: H21; H22

Loboda N. O., Chabaniuk O. M., Spodaryk T. I. Fiscal Burden in the National Economy: A Dynamic Aspect

The article is concerned with features of the taxation system in Ukraine. The authors disclose the meaning and structure of the tax system, which, in turn, are determined by tax policy, the latter belonging to the exclusive right of the State that conducts it independently, in accordance with the tasks of socio-economic development. The research is aimed at highlighting the essence of the tax system, analyzing the theoretical-methodological aspects of its development, studying the current state and identify the main problems and prospects of the taxation system in Ukraine, as well as developing proposals for ways to improve it, taking into account the present day requirements of in this sphere of relations. The functions and principles of the taxation system construction are considered. The list of actual problems of the domestic tax system is generated. The reasons and prerequisites for the problems faced by the tax system in the process of its functioning are disclosed. The concept of tax as a key element of the taxation system is distinguished, as well as tax revenues, which is one of the components of the State budget revenues. It is noted that the problems of excessive tax burden and contradiction of tax legislation in Ukrainian realities are especially topical. Statistical indicators are provided, an analysis of the tax and non-tax revenues to the Consolidated Budget of Ukraine is carried out in the context of three budget periods according to the reports on the implementation of budgets of the State Treasury Service of Ukraine; their dynamics are analyzed; appropriate generalizations, conclusions and proposals have been made. The need for further development and improvement of the taxation system, solving the problems